

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Ιούνιος 2020

Παρακαλούμε σε περίπτωση αναδημοσίευσης να αναφέρεται η πηγή.

<u>A. ΓΕΝΙΚΑ</u>	<u>1</u>
<u>B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</u>	<u>2</u>
<u>Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ</u>	<u>8</u>
<u>Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</u>	<u>13</u>
<u>Ε. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ</u>	<u>17</u>
<u>ΣΤ. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ</u>	<u>17</u>
<u>Ζ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ</u>	<u>24</u>

A. ΓΕΝΙΚΑ

Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

- 19^η οικονομία διεθνώς (στοιχεία IMF)
- 60^η στην κατάταξη (World Bank Doing Business 2018Rank)
- 53^η πιο ανταγωνιστική οικονομία παγκοσμίως (World Economic Forum 2018)

Επίσημη Ονομασία	Republic of Turkey - Türkiye Cumhuriyeti
Πρωτεύουσα	Άγκυρα
Πολίτευμα	Προεδρική Δημοκρατία
Πληθυσμός	83,15 εκατ. κάτοικοι (2019)
Εργατικό δυναμικό	32,54 εκατ.
Μέση ηλικία	30,2 έτη
Επίσημη γλώσσα	Τουρκική
Πρόεδρος	Recep Tayyip Erdoğan
Έκταση	783.562 km ²
Χρονική ζώνη	GMT +2
Κατάληξη διαδικτύου	.tr
Γειτονικές χώρες	Ελλάδα, Βουλγαρία, Συρία, Ιράκ, Ιράν, Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Γεωργία

Κυριότερες πόλεις (πληθυσμός)	Κων/πολη, Άγκυρα, Σμύρνη, Προύσσα, Άδανα, Γκαζιαντέπ, Καισάρεια, Ικόνιο, Απάλεια, Μερσίνα, Εσκίσεχίρ, Σαμψούντα, Ερζερούμ, Καρανμαράς, Κιουτάχεια, Τραπεζούντα, Αδριανούπολη, Αφιον Καραχισάρ, Ντιγιαρμπακίρ
Τηλεφωνικός κωδικός	0090

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

έτος	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ							
Ρυθμός Αύξησης του ΑΕΠ %	8,5	5,2	6,1	2,9	7,4	2,6	0,9
ΑΕΠ (δισ.\$) *	950,35	934,85	861,46	856,79	851,05	787,08	755
Κατά κεφαλή ΑΕΠ (\$)	12.480	12.112	11.014	10.807	10.530	9.632	9.127
ΤΙΜΕΣ							
Πληθωρισμός (%) (τέλος περιόδ)	7,4	8,2	8,8	8,5	11,9	20,30	11,84
ΕΞΩΤ.ΟΙΚΟΝ ΣΧΕΣΕΙΣ							
Εξαγωγές (δισ.\$)	151,80	157,61	143,83	142,54	157,00	167,93	171,5

Εισαγωγές (δισ.\$)	251,66	242,17	207,23	198,61	233,80	223,04	202,7
Εμπ. Ισοζύγιο (δισ.\$)	-99,85	-84,56	-63,39	-56,07	-76,78	-41,86	-31,17
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλ.	-63,62	-43,59	-32,11	-32,62	-47,30	-27,11	1,7
Ισοζ. Τρεχ. Συν./ΑΕΠ (%)	-7.7	-5.5	-4.5	-4.5	-5.6	-3,4	0,22
ΔΗΜΟΣ/ΜΙΚΑ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ							
Γενικό Ισοζ. Προυπ./ΑΕΠ (%)	-2	-1.1	-1.0	-1.1	-1.5	-2,0	-2,9
ΧΡΕΟΣ							
Δημ. Χρέος/ΑΕΠ (%)	32.4	30.0	29.0	29.1	28,2	28,8	33,1
ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΛΙΡΑΣ							
\$/ΤΛ (τέλος έτους)	2.13	2.32	2.91	3.53	3,81	5,26	5,95
\$/ΤΛ (μέση τιμή)	1,90	2,19	2,72	3,02	3,65	4,81	5,68
ΑΝΕΡΓΙΑ % (μέσος όρος)							
	9.0	9.9	10.3	10.9	10,09	11,0	13,6

Πηγή Τουρκικό Υπουργείο Οικονομικών

* Η απόκλιση του ΑΕΠ σε δολ. οφείλεται στην υποτίμηση της τουρκικής λίρας.

B, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Μορφές Εταιρειών

Οι ξένοι επενδυτές μπορούν να συστήσουν όλες τις μορφές εταιρειών οι οποίες προβλέπονται από τον Τουρκικό Εμπορικό Κώδικα.

Οι βασικές μορφές αυτών αφορούν:

- Limited liability company - Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης - Limited Sirketi (Ltd.Sti.)
- Joint-stock company (A.S.) - Ανώνυμη εταιρεία - Anonim Sirketi (A.S.)
- Branch office - Υποκατάστημα
- Liaison office – Γραφείο Αντιπροσωπείας

Άλλες μορφές εταιρειών:

- Limited Partnerships–Komandit Sirketi (Societe en Comandite)
- Collective Company (Kollektif Şirketi)
- Merchant (Single Proprietorship)

Όλες οι εταιρείες στην Τουρκία υποχρεούνται να εγγράφονται στο Εμπορικό Μητρώο **Ticaret Sicili**. Στην Εφημερίδα Εμπορικού Μητρώου (<http://www.ticaret Sicil.gov.tr>) της Ένωσης Επιμελητηρίων και Χρηματιστηρίων της Τουρκίας (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği-TOBB) αναγράφονται τα στοιχεία των εταιρειών.

Συγκριτικός πίνακας των πιο διαδεδομένων μορφών εταιρειών:

	ΑΕ	ΕΠΕ	Υποκατάστημα
Νομικό καθεστώς	Ανεξάρτητη νομική οντότητα	Ανεξάρτητη νομική οντότητα	Εξαρτώμενο από την εταιρεία
Φορολογική υποχρέωση	Πλήρης	Πλήρης	Περιορισμένη
Αριθμός μετόχων	Ελάχ.:1 – Μέγ.:χωρίς όριο	Ελάχ.:1 – Μέγ.:50	-
Απαιτήσεις κεφαλαίου	Ελάχ.: 50.000 τ.λ.	Ελάχ.: 10.000 τ.λ.	Δεν ορίζεται
Ευθύνη μετόχων	Περιορίζεται στην κεφαλαιακή συμμετοχή εκάστου μετόχου	Περιορίζεται στην αναλογία συμμετοχής κάθε μετόχου	Ευθύνεται η εταιρεία
Φορολόγηση εισοδήματος	20%	20%	20%
Παρακρατούμενος φόρος μερισμάτων	15% (των κερδών που διανέμονται)	15% (των κερδών που διανέμονται)	15% (των κερδών που αποδίδονται)

Ο Εμπορικός Κώδικας, μεταξύ άλλων προβλέπει:

- Δυνατότητα σύστασης ΑΕ και ΕΠΕ από ένα μόνο πρόσωπο
  - Οι εταιρείες θα πρέπει να διαθέτουν εταιρική ιστοσελίδα, που θα περιλαμβάνει τα στοιχεία της εταιρείας. Σε περίπτωση που αυτό δεν συμβαίνει ή τα στοιχεία είναι ψευδή, προβλέπονται κυρώσεις.
  - Το ΔΣ μπορεί να αποτελείται από ένα μόνο πρόσωπο.
  - Τουλάχιστον ένα μέλος του ΔΣ θα πρέπει να είναι τούρκος υπήκοος.
  - Κατάργηση της υποχρέωσης τα μέλη του ΔΣ της εταιρείας να είναι και μέτοχοι αυτής: ως εκ τούτου, κάθε ανεξάρτητο πρόσωπο μπορεί να γίνει μέλος του ΔΣ.
  - Νομικά πρόσωπα μπορούν να είναι μέλη του ΔΣ, τα οποία θα εκπροσωπούνται μέσω αντιπροσώπου τον οποίο θα ορίζουν.
  - Οι συνεδριάσεις του ΔΣ θα μπορούν να λαμβάνουν χώρα σε εικονικό περιβάλλον (on line) και τα πρακτικά να επικυρώνονται με ηλεκτρονικές υπογραφές.
  - Τουλάχιστον το ένα τέταρτο των μελών του ΔΣ θα πρέπει να έχουν ανώτατη μόρφωση (δεν ισχύει για μονοπρόσωπες εταιρείες).
  - Κάθε μέτοχος μπορεί να ζητήσει λογιστικό έλεγχο.
  - Οι μέτοχοι μπορούν να λάβουν δάνεια από την εταιρεία τους, εάν έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους προς την εταιρεία και εάν η εταιρεία εμφανίζει κέρδη.
- Επίσης, από τον Ιούλιο του 2012, αλλοδαποί Γενικοί Δ/ντές εταιρειών οι οποίες έχουν συσταθεί με ξένα κεφάλαια, θα πρέπει να έχουν άδεια εργασίας, για να μπορούν να υπογράψουν έγγραφα εκ μέρους της εταιρείας τους.

Σύσταση ΕΠΕ και ΑΕ

Για τη σύσταση ΕΠΕ το απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο είναι 10.000 τ.λίρες και για τη σύσταση ΑΕ 50.000 τ.λίρες.

Διαδικασία Έναρξης

Αριθμός Ενεργειών	8	
Χρόνος (ημέρες)	7-8	
<u>ΕΡΓΑΣΙΕΣ</u>	<u>ΧΡΟΝΟΣ</u>	<u>ΚΟΣΤΟΣ</u>
Υποβολή Καταστατικού εταιρείας μέσω διαδικτύου στη βάση δεδομένων Mersis	<1 ημέρα (διαδικτυακά)	Χωρίς επιβάρυνση
Σύνταξη και εκτέλεση συμβολαιογραφικών εγγράφων	1 ημέρα	Συμβολαιογραφικές πράξεις άρθρων καταστατικού: 1.400 τ/λίρες ανά 10 σελίδες Συμβολαιογραφικές πράξεις της δήλωσης υπογραφής μελών διοίκησης (πλην μετόχων): 65 τ/λίρες ανά μέλος
1. Κτήση αριθμού φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ)	1 ημέρα	Χωρίς επιβάρυνση
2. Κατάθεση ποσοστού του κεφαλαίου στον λογαριασμό	1 ημέρα	0,04% του κεφαλαίου
3. της Αρχής Ανταγωνισμού		
4. Κατάθεση τουλάχιστον 25% του αρχικού κεφ	1 ημέρα	Καμία επιβάρυνση
5. σε τραπεζικό ίδρυμα		
6. Αίτηση εγγραφής στο Γραφείο Εμπορικού Μητρώου	2 ημέρες	Ποικίλλει
7. (Trade Registry Office)		
8. Επικύρωση από συμβολαιογράφο	1 ημέρα	Διεκπεραιώνεται ταυτόχρονα με το προηγούμενο βήμα Κόστος : 144 ΤΛ
9. Ενημέρωση από την εφορία ως προς την	1 ημέρα	Καμία επιβάρυνση
10. ειδοποίηση εγγραφής της εταιρείας στο Εμπ		
11. Μητρώο		

Πηγή: World Bank

Εγγραφή στο Γραφείο Εμπορικού Μητρώου:

Δικαιολογητικά:

- Αίτηση και έντυπο γνωστοποίησης σύστασης εταιρείας, σε 3 αντίγραφα, συμπληρωμένα και υπογεγραμμένα από τα ιδρυτικά μέλη της εταιρείας ή εξουσιοδοτημένα πρόσωπα, με το πρωτότυπο ή επικυρωμένο αντίγραφο της πράξης εξουσιοδότησης. Στην αίτηση συμπληρώνονται διάφορα στοιχεία της εταιρείας (που αφορούν στο κεφάλαιο, στην έδρα, στους ιδρυτές, στον αριθμό των απασχολούμενων κ.ά.) στην εφορία στην οποία η εταιρεία θα εγγραφεί.
- Πρωτότυπο καταστατικό της εταιρείας και 2 (δύο) επικυρωμένα αντίγραφα αυτού.
- Επικυρωμένα υποδείγματα υπογραφών των εκπροσώπων μαζί με την εμπορική επωνυμία της εταιρείας.

- Αποδεικτικό κατάθεσης 0,04% του κεφαλαίου της εταιρείας σε λογαριασμό της την Αρχής Ανταγωνισμού σε κρατική τράπεζα.
- Επιστολή δέσμευσης (letter of commitment), ήτοι τυπική επιστολή που βεβαιώνει την δέσμευση των εταίρων για τήρηση των προβλεπόμενων απο το καταστατικό της εταιρείας κ.ά..
- Βεβαίωση εγγραφής στο οικείο επιμελητήριο (κάθε εταιρεία που ιδρύεται υποχρεούται σε εγγραφή σε επιμελητήριο).
- Τραπεζική βεβαίωση σχετικά με την κατάθεση του προβλεπόμενου 25% του μετοχικού κεφαλαίου
- Πρωτότυπη άδεια από το Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου (μόνο για τις Α.Ε. ορισμένων δραστηριοτήτων: τράπεζες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ασφαλιστικές εταιρείες, εταιρείες χρηματοπιστωτικού leasing, εταιρείες factoring, εταιρείες συμμετοχών, εταιρείες που λειτουργούν ανταλλακτήρια συναλλάγματος, εταιρείες που υπόκεινται στις διατάξεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς).
- Επικυρωμένα αντίγραφα ταυτότητας και βεβαίωση του τόπου διαμονής των φυσικών προσώπων που ιδρύουν την εταιρεία. Σε περίπτωση που κάποια από τα ιδρυτικά μέλη είναι αλλοδαπής προέλευσης, απαιτείται παρουσία με το διαβατήριο, καθώς και αντίγραφο διαβατηρίου. Αν τα ιδρυτικά μέλη της εταιρείας είναι ξένα νομικά πρόσωπα, απαιτείται Πιστοποιητικό Επιχειρηματικής Δραστηριότητας από Επιμελητήριο στο οποίο είναι εγγεγραμμένο ή αρμόδιο δικαστήριο, επικυρωμένο από το τουρκικό Προξενείο ή με σφραγίδα apostille, καθώς και επικυρωμένη μετάφρασή του.

2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΥ

Ενέργειες που μπορούν να βοηθήσουν στην προσέγγιση της τουρκικής αγοράς είναι,

- επικοινωνία με τα Γραφεία ΟΕΥ Αγκύρας και Κωνσταντινουπόλεως
- παρουσία σε κλαδικές εμπορικές εκθέσεις στη χώρα (επίσκεψη ή/και συμμετοχή).
- συμμετοχή σε κάποια επιχειρηματική αποστολή

Στη συνέχεια, η ανεύρεση ενός έμπειρου Τούρκου συνεργάτη (αντιπροσώπου, διανομέα κ.ά.), ο οποίος θα γνωρίζει το νομικό πλαίσιο, θα έχει επαφές και θα μπορεί να συνεννοηθεί στην τουρκική γλώσσα, ενώ θα είναι και σε θέση να βοηθήσει την ελληνική επιχείρηση να εισέλθει στην αγορά και να προωθήσει τα προϊόντα της.

Όσον αφορά τους δημόσιους διαγωνισμούς, χρειάζεται η συνδρομή διαμεσολαβητή, προκειμένου να διεκπεραιωθούν τα διαδικαστικά θέματα και να ξεπεραστεί το εμπόδιο της γλώσσας (ακόμα και για διεθνείς διαγωνισμούς, οι προκηρύξεις, συνήθως, είναι μόνο στα τουρκικά).

Για την επέκταση μιας αλλοδαπής εταιρείας στην τουρκική αγορά, απαιτείται η ίδρυση εταιρείας. Οι συνηθέστερες μορφές είναι: η ΑΕ για μεγαλύτερες εταιρείες, η ΕΠΕ για εμπορική ή εταιρεία διανομής, και τα υποκαταστήματα. Επίσης, ένα Γραφείο Συνδέσμου, σε περίπτωση που ενδιαφέρεται κάποια εταιρεία για τη διερεύνηση της αγοράς και για τη σύνταξη μελέτης σκοπιμότητας, είναι συχνά απαραίτητο, προκειμένου να γίνει κάποια επένδυση.

FRANCHISING

Πρόσφορος τρόπος για την επέκταση ελληνικών brand names είναι το franchising.

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να λάβουν υπ' όψιν τους, βεβαίως, ότι είναι σημαντική η επιλογή αξιόπιστου συνεργάτη αλλά και ότι θα πρέπει να υπάρξει σχετική προσαρμογή του τελικού προϊόντος και της εικόνας του στην τουρκική αγορά και στις τουρκικές συνήθειες.

Πρώτη πηγή πληροφόρησης για όσους ενδιαφέρονται είναι ο τουρκικός Εθνικός Σύνδεσμος Franchising, ο οποίος είναι μέλος του International Franchising Association (IFA). Οι βασικότεροι τομείς ενδιαφέροντος είναι η εστίαση και η ένδυση, χωρίς να αποκλείονται και άλλοι τομείς.

Turkish Franchising Association
(Ulusal Franchising Dernegi-UFRAD)
Inonu Caddesi No: 40
Florya, Istanbul
Tel: [90] (212) 599-1784
Fax: [90] (212) 425-5759
Internet: www.ufrad.org.tr
Email: ufrad@ufrad.org.tr

Προστασία Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Προκειμένου να αποφευχθούν οι κίνδυνοι αντιγραφής πρωτότυπων προϊόντων- ευρεσιτεχνιών- εμπορικών σημάτων, ενδείκνυται η κατοχύρωσή τους στο αρμόδιο Turkish Patent Institute, αφού η κατοχύρωση τους στη χώρα προέλευσης δεν διασφαλίζει τον παραγωγό και στην Τουρκία:

Turkish Patent Institute
115 Hipodrom Street (06330) Yenimahalle / ANKARA
Tel.(00 90 312)303 10 00
Fax. (00 90 312)303 11 73
contact@turkpatent.gov.tr
<http://www.turkpatent.gov.tr>

Στοιχεία για την αγορά – Λιανικό Εμπόριο – Τάσεις

Γενικά στοιχεία	1- Το 92,3% του πληθυσμού ζει σε αστικά κέντρα. 2. Έντονες διαφοροποιήσεις ανάλογα με τα ακόλουθα στοιχεία: εισόδημα, μορφωτικό επίπεδο, ανατολικές-δυτικές περιοχές, παράλια-ηπειρωτική χώρα, τουριστικές-μη τουριστικές περιοχές.
-----------------	--

3. σύμφωνα με έρευνα της Ένωσης Τουρκικών Επιχειρήσεων (TÜRKONFED), σε 27 επαρχίες τα εισοδήματα είναι χαμηλά, 40 επαρχίες έχουν μετρίου μεγέθους εισοδήματα ενώ 10 επαρχίες (Κων/πολη, Άγκυρα, Προύσα, Εσκίσεχίρ, Μπιλετζίκ, Νικομήδεια, Σακάρυα, Μπολού, Ντουζτζέ και Γιάλοβα) έχουν υψηλά εισοδήματα και κατέχουν σχεδόν το 30% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας- 376 δις. δολ..

Οι τάσεις της αγοράς και της οργάνωσης των δικτύων διανομής ακολουθούν τις καταναλωτικές τάσεις που αναπτύσσονται λόγω της έντονης αστικοποίησης. Συγκεκριμένα, παρατηρείται έντονη τάση συνένωσης των τοπικών αλυσίδων, καθώς και ισχυροποίηση των μεγάλων αλυσίδων, τόσο πολυεθνικών όσο και εγχώριων. Οι αλυσίδες αυτές διαθέτουν κυρίως τρόφιμα, είδη σπιτιού και ρούχα. Δεν έχουν εκλείψει, ωστόσο, και τα «καταστήματα της γειτονιάς», τα οποία πλέον περιορίζονται στο λιανεμπόριο τροφίμων (παντοπωλεία) και διαθέτουν σε μεγάλο βαθμό τοπικά-παραδοσιακά προϊόντα. Ειδικότερα, στον τομέα των τροφίμων, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και η συνακόλουθη τάση αναζήτησης προϊόντων υψηλής ποιότητας και θρεπτικής αξίας, έχει οδηγήσει στη δημιουργία delicatessen καταστημάτων και boutique pastry shops, όπου μπορεί κανείς να βρει μικρότερες μεν ποσότητες πιο εξεζητημένων ωστόσο και υψηλότερης ποιότητας (και τιμής) προϊόντων.

Οι σημαντικότερες τουρκικές αλυσίδες λιανικής είναι οι ακόλουθες ανά κατηγορία:

Τρόφιμα-Είδη σπιτιού:	Migros, Real, Çağdaş , Makro Market, Metro Market, Carrefour
Ενδύματα:	Koton, Ipekyol, LC Waikiki, Batik, Sarar, Beymen, Vakko
Υποδήματα:	DTG, Inuovo, BETA, Elisse, Cabani, Derimod, Kemal Tanca, Bambi
Καλλυντικά:	Sevil Kozmetik, Tekin Acar, Altug Parfumeri, Gratis
Οικιακές Συσκευές:	Arcelik, Vestel

Οι αντίστοιχες, πιο συχνά απαντώμενες στην Τουρκία πολυεθνικές είναι οι ακόλουθες:

Τρόφιμα-Είδη σπιτιού:	Macro, Metro, Carrefour, DIA,
Εισαγ. Ενδύματα/Υποδήματα:	Mango, Zara, Benetton, Nine West
Εισαγ. Οικιακές Συσκευές:	Philips, Samsung, Rowenta
Εισαγ. Καλλυντικά:	Sephora, MAC, Yves Rocher, L' occitane, Body Shop, Clinique

Χαρακτηριστική είναι και η μεγάλη αύξηση των εμπορικών κέντρων (shopping malls / alisveris merkezi), τα οποία έχουν ξεπεράσει τα 350 (χαρακτηριστικό είναι ότι το 2006 ήταν μόλις 129 σε όλη τη χώρα, ενώ μόνο στην Κωνσταντινούπολη τα τελευταία τέσσερα χρόνια έχουν δημιουργηθεί 45 επιπλέον εμπορικά κέντρα). Στα αστικά κέντρα της χώρας, τα εμπορικά κέντρα αποτελούν και χώρους ολοήμερης ψυχαγωγίας και ολοκληρωμένης εξόδου, όπου μπορεί κανείς, εκτός από αγορές, να περάσει την ημέρα του σε κινηματογράφους εντός του ευρύτερου χώρου, εστιατόρια, πάρκα για παιδιά κ.λπ..

Ενδιαφέρον έχει το πώς η επικράτηση των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων συνυπάρχει με τις ανοιχτές αγορές (παζάρια, Çarşı), τα οποία απευθύνονται κυρίως σε μεσαία και χαμηλά

εισοδηματικά στρώματα και όπου μπορεί κανείς να βρει από είδη διατροφής, μέχρι κοσμήματα, χαλιά και είδη διακόσμησης.

Σημαντικό, επίσης, είναι να σημειωθεί πως η ανερχόμενη αστική τάξη της Τουρκίας προσανατολίζεται όλο και περισσότερο σε επώνυμα ακριβά προϊόντα, τα οποία, ανεξαρτήτως του αν είναι value for money, έχουν συνδεθεί με ένα συγκεκριμένο κοινωνικό status, το οποίο τους ενδιαφέρει πλέον να επιδεικνύουν.

Κατανάλωση

- Μέση καταναλωτική δαπάνη ανά νοικοκυριό: 6.100 δολάρια (έρευνα Τουρκικού Στατιστικού Ινστιτούτου 2017)
- Τα καταναλωτικά πρότυπα σταδιακά δυτικοποιούνται
- Οι καταναλωτές εμφανίζονται αρκετά προσεκτικοί στη σχέση τιμής/αξίας → αύξηση discount stores, αύξηση προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας
- Στα προϊόντα υψηλής κατανάλωσης: προτιμούνται οι οικογενειακές συσκευασίες
- Προτιμώνται τα επώνυμα προϊόντα, ιδίως από τα μεσαία-ανώτερα εισοδήματα

Προσέγγιση

Εάν η ξένη εταιρεία δεν διαθέτει τα προϊόντα της με τη βοήθεια θυγατρικής της στην Τουρκία, μπορεί να τα διαθέσει μέσω κάποιου εισαγωγέα-διανομέα ή αντιπροσώπου.

Τα περισσότερα δίκτυα διανομής στην Τουρκία έχουν ως βάση τους την ευρύτερη περιοχή της Κωνσταντινούπολης, ενώ εξαπλώνονται σε όλην την Τουρκία, συχνά και σε γειτονικές χώρες.

Σε συγκεκριμένες περιοχές πιθανόν να διαθέτουν δίκτυα τοπικών αντιπροσώπων.

Σε περίπτωση που η εταιρεία συνεργάζεται με κάποιον Τούρκο αντιπρόσωπο, θα πρέπει να υπάρχει τακτική προσωπική επαφή, (στοιχείο που είναι απαραίτητο στην αγορά της Τουρκίας) συχνά μέσω επισκέψεων.

Ένας τρόπος πρώθησης και γνωριμίας με την τοπική αγορά και τον ανταγωνισμό είναι η συμμετοχή ή και η επίσκεψη σε κάποια διεθνή έκθεση, ή άλλες διοργανώσεις.

Πριν τη συνεργασία με κάποια τουρκική εταιρεία, ιδίως σε περιπτώσεις που η «γνωριμία» γίνεται μέσω διαδικτύου, θα πρέπει να προηγηθεί σχετική έρευνα για την αξιοπιστία της εταιρείας αυτής.

Εισαγωγή μεταχειρισμένων προϊόντων

Για την εισαγωγή μεταχειρισμένων αγαθών απαιτείται άδεια εισαγωγής από την αρμόδια Δ/ση εισαγωγών του τ/ Υπουργείου Οικονομίας. Η απόφαση για το ποια μεταχειρισμένα αγαθά μπορούν να εισαχθούν ή όχι στην Τουρκία υπόκειται αποκλειστικά στην κρίση της ανωτέρω Δ/σης, η οποία συνήθως δεν χορηγεί άδειες εισαγωγής για μεταχειρισμένα προϊόντα στα οποία η Τουρκία έχει αξιόλογη παραγωγή.

Για μεταχειρισμένα αυτοκίνητα η εισαγωγή επιτρέπεται μόνο για εκείνα που μπορούν να χαρακτηριστούν αντίκες (άνω των 35 ετών) και σε καλή κατάσταση.

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ

Φόρος εισοδήματος

Όλα τα φυσικά πρόσωπα που διαμένουν και τα νομικά πρόσωπα που έχουν έδρα στην Τουρκία φορολογούνται. Τα εισοδήματα προσώπων τα οποία δεν είναι κάτοικοι στην Τουρκία και τα οποία έχουν αποκτηθεί στην Τουρκία μέσω εργασίας, ιδιοκτησίας ακίνητης περιουσίας, εμπορικών συναλλαγών ή άλλων δραστηριοτήτων επίσης υπόκεινται σε φόρο.

Φορολογία εταιρειών

Βασικός φορολογικός συντελεστής εταιρειών: 20%

Παρακρατούμενος φόρος μερισμάτων: 15%

Παράδειγμα:

	Τ.λίρες
Εταιρικά έσοδα	100
Φόρος εταιρικού εισοδήματος (20%)	-20
Καθαρό εισόδημα μετά την αφαίρεση φόρου εισοδήματος	80
Παρακρατούμενος φόρος μερισμάτων (15%)	-12
Συνολική φορολογική επιβάρυνση	32
Έσοδα μετά από Φόρους	68

Φορολογία φυσικών προσώπων

Φορολογικοί συντελεστές εισοδήματος φυσικών προσώπων από μισθωτές εργασίες:

Εισόδημα (Τ.λίρες)	Συντελεστής (%)
Έως 22.000	15
22.000 – 49.000	20
49.000-180.000	27
180.000-600.000	35
600.000 κ άνω	40

Φορολογικοί συντελεστές εισοδήματος φυσικών προσώπων από άλλες πηγές:

Εισόδημα (Τ.λίρες)	Συντελεστής (%)
Έως 13.000	15
13.001-30.000	20
30.001-70.000	27
Άνω των 70.000	35

Συντελεστές ΦΠΑ

Είδος	Συντελεστής
Κύριος συντελεστής για προϊόντα και υπηρεσίες Προϊόντα πολυτελείας και ορισμένες υπηρεσίες ψυχαγωγίας (bar κ.ά) Αυτοκίνητα	18%

Βασικά είδη κατανάλωσης, βιβλία, υπηρεσίες εκπαίδευσης από ιδιωτικά ιδρύματα, τουριστικές υπηρεσίες Κλωστοϋφαντουργικά και δερμάτινα προϊόντα Ιατρικά προϊόντα και συσκευές	8%
Αγροτικά προϊόντα τα οποία χρησιμοποιούνται ως πρώτη ύλη, εφημερίδες, , κατοικές καθαρού εμβαδού έως 150 τ.μ.	1%

Στις ανωτέρω βασικές κατηγορίες ειδών υπάρχουν και εξαιρέσεις, στις οποίες επιβάλλεται άλλος συντελεστής από τον γενικό της κατηγορίας.

Φόρος ειδικής κατανάλωσης

Επιβάλλεται σε:

- Προϊόντα πετρελαίου, φυσικό αέριο, λιπαντικά έλαια, διαλύτες και παράγωγά τους
- Οχήματα, μοτοσυκλέτες, αεροπλάνα, ελικόπτερα, γιγώτ
- Καπνό και αλκοολούχα
- Πολυτελή αγαθά
- Ορισμένες υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών

Φόρος τραπεζικών και ασφαλιστικών εργασιών

Τραπεζικές συναλλαγές καθώς και συναλλαγές με ασφαλιστικές εταιρείες φορολογούνται με συντελεστή 5% επί του ποσού που εισπράττει η τράπεζα ή η ασφαλιστική εταιρεία, ενώ σε ορισμένες ειδικές; περιπτώσεις ο συντελεστής είναι 1%. Αγοραπωλησίες συναλλάγματος δεν υπόκεινται σε φόρο

Κοινωνική ασφάλιση

Ο τουρκικός Οργανισμός Κοινωνικής Ασφάλισης (Sosyal Güvenlik Kurumu) είναι ενιαίος, έχοντας ενσωματώσει τα παλαιότερα ασφαλιστικά ταμεία: των εργαζομένων υπαλλήλων (Sosyal Sigortalar Kurumu), των εμπόρων και ασκούντων ελεύθερα επαγγέλματα (BAĞ-KUR) και των δημόσιων υπαλλήλων (Emekli Sandığı).

Συνεισφορά εργοδότη: 22,5%

Συνεισφορά εργαζόμενου: 15%

Κτήση Ακινήτων

Ως προς τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα:

- Μπορούν να αποκτήσουν ακίνητη περιουσία σε ζώνες δόμησης που έχουν καθοριστεί για γραφεία ή κατοικίες.

- Η συνολική επιφάνεια επί της οποίας ένα φυσικό πρόσωπο ξένης χώρας μπορεί να αποκτήσει ακίνητο δεν επιτρέπεται να ξεπεράσει τα 30 στρέμματα.

- Στην περίπτωση της κτήσης ακινήτων ή περιορισμένων δικαιωμάτων επί ακινήτων σε αστικές ή αγροτικές περιοχές της επαρχίας, η αγοραζόμενη έκταση δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 10% της συνολικής επιφάνειας της ζώνης και δεν θα πρέπει να κατέχει περισσότερα από 30 εκτάρια σε όλη την τουρκική επικράτεια. Το ποσοστό αυτό μπορεί να μειωθεί περαιτέρω από το Υπουργικό Συμβούλιο, σε περιπτώσεις

που κρίνεται ότι συντρέχουν λόγοι που αφορούν τις υποδομές, την οικονομία, την ενέργεια, το περιβάλλον, τον πολιτισμό, τη γεωργία ή την ασφάλεια της περιοχής.

Οι αιτήσεις οι οποίες υποβάλλονται στα κατά τόπους κτηματολόγια θα πρέπει να λάβουν την έγκριση της τοπικής στρατιωτικής διοίκησης, η οποία θα κρίνει εάν η υπό εξέταση έκταση βρίσκεται σε ζώνη στρατιωτικά απαγορευμένη, σε στρατιωτική ζώνη ασφαλείας ή σε «στρατηγική» ζώνη.

Επιπλέον περιορισμοί τίθενται σε ορισμένες ειδικότερες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, για την απόκτηση αγροτικής γης θα πρέπει να δοθεί έγκριση του αρμόδιου για θέματα γεωργίας Υπουργείου, για την απόκτηση γης σε περιοχές ιστορικού-πολιτιστικού ενδιαφέροντος ή περιοχές φυσικού κάλλους θα πρέπει να δοθεί έγκριση του αρμόδιου για θέματα πολιτισμού Υπουργείου ή του αρμόδιου για το περιβάλλον Υπουργείου.

Εάν κάποιος αλλοδαπός αποκτήσει μια έκταση η οποία δεν είναι αξιοποιημένη (αγρόκτημα, αμπελώνας κ.λπ.), θα πρέπει εντός διετίας να παρουσιάσει προς έγκριση ένα αναπτυξιακό σχέδιο.

Οι Έλληνες (ως φυσικά πρόσωπα - εκτός των μουσουλμάνων της Θράκης) δεν μπορούν να αποκτήσουν ακίνητη ιδιοκτησία σε 28 παραλιακές επαρχίες, συμπεριλαμβανομένης της Κων/πολης, και στην επαρχία Αδριανούπολης. Επίσης, εάν κάποιος Έλληνας κληρονομήσει ακίνητο στις ανωτέρω περιοχές, θα πρέπει ή να το μεταβιβάσει ή να το ρευστοποιήσει εντός μηνός.

Ως προς τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα:

- Οι εμπορικές εταιρείες μπορούν να αποκτήσουν ακίνητη περιουσία με περιορισμένα εμπράγματα δικαιώματα επ' αυτής, με τις επιφυλάξεις ειδικών νόμων.

- Νομικά πρόσωπα, πλην των εμπορικών εταιρειών, δεν μπορούν να αποκτήσουν ακίνητη περιουσία.

Οι εμπορικές εταιρείες τις οποίες έχουν ιδρύσει ή στις οποίες συμμετέχουν αλλοδαποί επενδυτές στην Τουρκία:

- Εάν έχουν ιδρυθεί υπό το τουρκικό νομικό σύστημα, μπορούν να αποκτήσουν και να χρησιμοποιούν ακίνητο, καθώς και περιορισμένα εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτου στην Τουρκία, εφόσον η εν λόγω κτήση των ακινήτων συνάδει με τις επιδιώξεις της εταιρείας, όπως αυτές περιγράφονται στο καταστατικό της.

Αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα δεν μπορούν να αποκτήσουν ακίνητη περιουσία εντός στρατιωτικά απαγορευμένων ζωνών και περιοχών ασφαλείας. Επιπλέον, το δικαίωμα κτήσης περιορίζεται περαιτέρω από το γεγονός ότι το Υπουργικό Συμβούλιο της χώρας μπορεί να καθορίζει περιοχές στις οποίες δεν μπορούν να αποκτηθούν δικαιώματα επί ακινήτων από ξένα φυσικά πρόσωπα ή εμπορικές εταιρείες, για λόγους δημόσιου οφέλους, εάν κριθεί ότι έχουν ιδιαίτερη σημασία για σκοπούς ενέργειας, αρδευτικούς, γεωγραφικούς, θρησκευτικούς, πολιτιστικούς, περιβαλλοντικούς.

Αντίθετα, εταιρείες που έχουν ιδρυθεί υπό το τουρκικό νομικό σύστημα και διαθέτουν τουρκική νομική προσωπικότητα, έχουν ευρύτερα δικαιώματα κτήσης ακόμα και σε ζώνες στρατιωτικής απαγόρευσης, περιοχές ασφαλείας και στρατιωτικές περιοχές, με ορισμένες επιφυλάξεις του σχετικού νόμου για λόγους ασφαλείας και πάντοτε μετά από εξουσιοδότηση των στρατιωτικών αρχών.

Όσον αφορά, επομένως, το ενδιαφέρον κτήσης ακινήτου από Έλληνες, προκύπτει ως πλέον συμφέρουσα λύση η δημιουργία νέων εμπορικών εταιρειών στην Τουρκία με τουρκική νομική προσωπικότητα.

Σχετικός ιστότοπος τ/ΥΠΕΞ: <http://www.mfa.gov.tr/guidance-for-foreigners.en.mfa>

Ελεύθερες Οικονομικές Ζώνες

Σύμφωνα με την τουρκική νομοθεσία (Ν.3218 και Ν.4562), φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τουρκικά ή αλλοδαπά, μπορούν να εγκατασταθούν σε οποιαδήποτε από τις 19 ζώνες ελεύθερου εμπορίου που υπάρχουν στην Τουρκία, κατόπιν άδειας από το τουρκικό Υπουργείο Οικονομίας. Η απόκτηση της σχετικής άδειας συνεπάγεται δικαίωμα χρήσης της γης, των εγκαταστάσεων και των κτιρίων της ζώνης έως και 49 έτη.

Εκτός από τις ζώνες Ελευθέρου Εμπορίου, στην Τουρκία υπάρχουν 56 τεχνολογικά πάρκα, για εταιρίες δραστηριοποιούμενες στον τομέα Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας καθώς και 255 βιομηχανικές ζώνες οι οποίες αναπτύσσονται σε 80 Νομούς.

Δασμοί

Όπως προβλέπεται από τη Συμφωνία Τελωνειακής Ένωσης της ΕΕ με την Τουρκία, οι δασμολογικές επιβαρύνσεις για προϊόντα εκτός τροφίμων έχουν εξαλειφθεί.

Στα τρόφιμα, και ιδίως σε αρκετές κατηγορίες ελληνικού ενδιαφέροντος, οι δασμοί είναι υψηλοί, με αποτέλεσμα, σε πολλές περιπτώσεις, να καθίστανται απαγορευτικοί για τους εξαγωγείς.

Αναφέρουμε ενδεικτικά:

- τυριά έως και 180% (φέτα 180%, κεφαλοτύρι 138%, κεφαλογραβιέρα 138%)
- αλεύρι σίτου (11010011): **102,6%**,
- σιμιγδάλι (11010090): **82%**
- επιτραπέζιες ελιές (07108010): **19,5%**
- ελαιόλαδο παρθένο (1509): **31,2%**
- ελαιόλαδο (lampante) υψηλής οξύτητας (1509010): **31,2%**,
- μέλι (04090000): **38,5%**,
- φρούτα (εσπεριδοειδή - **54%**, σταφύλια (080610): **54,9%**, καρπούζια (080711) - **86,4%**, μήλα (080810)- **60,3%**, ροδάκινα (080930): **55,8%**, σύκα (08042010): **45,9%**,
- λαχανικά εως και **49,5%**: ντομάτες (0702): **48,6%**, κρεμμύδια/σκόρδα/πράσα (0703): **49,5%**, καρότα/σελινόριζα/ραπανάκια (0706): **36,9%**
- Φρέσκα ψάρια 030284,85 (λαβράκι, τσιπούρα) **30%**
- Κρασιά (2204) **50%**

Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Επενδυτικά κίνητρα

Τα κίνητρα δίνονται, αναλόγως του είδους, του ύψους, του κλάδου και της περιοχής επένδυσης, περιλαμβάνουν: μείωση συντελεστών εταιρικής φορολόγησης και φορολόγησης εισοδήματος, μείωση εργοδοτικών εισφορών για την κοινωνική ασφάλιση, παραχωρήσεις γης, εξαίρεση καταβολής ΦΠΑ, εξαίρεση τελωνειακών επιβαρύνσεων, επιστροφή ΦΠΑ.

Σε ότι αφορά τις στρατηγικές επενδύσεις, ως τέτοιες ορίζονται οι επενδύσεις που μειώνουν την εξάρτηση από τις εισαγωγές, ενισχύοντας την παραγωγή αγαθών υψηλής προστιθέμενης αξίας και υψηλής τεχνολογίας.

Επενδυτικά κίνητρα που μπορούν να δοθούν ανάλογα με την επένδυση				
	Γενικά	Επενδύσεις κατά νομούς *	Επενδύσεις κλίμακας	Στρατηγικές επενδύσεις
Δασμολογικές απαλλαγές	•	•	•	•
Απαλλαγή ΦΠΑ για μηχανές εξοπλισμό	•	•	•	•
Φορολογικές ελαφρύνσεις		•	•	•
Μείωση εργοδοτικών εισφορών για κοινωνική ασφάλιση		•	•	•
Παραχώρηση γης		•	•	•
Μείωση τόκων		•		•
Επιστροφή ΦΠΑ				•
Μείωση εισφορών εργαζόμενου για κοινωνική ασφάλιση		•		
Ελάφρυνση φόρου εισοδήματος		•		

Τα επενδυτικά κίνητρα, επομένως, μπορούν να ενταχθούν σε 4 σχήματα:

- Γενικό σχήμα επενδυτικών κινήτρων: Ανεξαρτήτως της περιοχής και του είδους της επενδύσεως, αρκεί να καλύπτεται ένα ελάχιστο ύψος
- Σχήμα επενδυτικών κινήτρων κατά Νομούς: Οι νομοί της χώρας κατηγοριοποιούνται σε 6 κατηγορίες, (ανάλογα με το ποιες περιοχές ενισχύονται περισσότερο) στην 6^η εκ των οποίων ανήκουν οι νομοί οι οποίοι ευνοούνται περισσότερο (νομοί ΝΑ Τουρκίας)
- Σχήμα κινήτρων για επενδύσεις κλίμακας: επωφελούνται των κινήτρων του σχήματος αυτού, επενδύσεις μεγάλου ύψους το οποίο καθορίζεται ανά κατηγορία προϊόντων (διύλιση πετρελαίου, χημικά, λιμάνια, αυτοκινητοβιομηχανία, οχήματα σιδηροδρόμων, δίκτυα αγωγών, ηλεκτρονικά, ιατρικός εξοπλισμός, φαρμακοβιομηχανία, αεροναυπηγική βιομηχανία, μηχανές-μηχανολογικός εξοπλισμός, μεταλλικές κατασκευές)
- Σχήμα κινήτρων για στρατηγικές επενδύσεις: επωφελούνται επενδύσεις στην παραγωγή ενδιάμεσων ή τελικών αγαθών των οποίων ποσοστό μεγαλύτερο του 50% προέρχεται από εισαγωγές, καθώς και επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας.

*Η Τουρκική επικράτεια χωρίζεται σε 6 (έξι) επενδυτικές ζώνες, με τη ζώνη 1 να αντιστοιχεί σε μητροπολιτικές περιοχές και τη ζώνη 6 σε ακριτικές περιοχές, μεταξύ των οποίων η Ίμβρος και η Τένεδος

Αξιολογήσεις της τ/Οικονομίας από Διεθνείς Οίκους

Οίκος	Βαθμίδα	Προοπτική
Moody's	B1	Αρνητική
S&P	B	Σταθερή
Fitch	BB-	Σταθερή

Σημ. στα ανωτέρω επίπεδα, η Τουρκία έχει χάσει την αξιολόγηση επενδυτικής βαθμίδας και από τους τρεις μεγάλους οίκους (κατηγορία junk)

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του τουρκικού Στατιστικού Ινστιτούτου, το ΑΕΠ της χώρας παρουσίασε αναιμική αύξηση 0,9% το 2019, ανερχόμενο σε 755 δις \$.

Η μεταβολή αυτή είναι αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης του ΑΕΠ τα δύο τελευταία τριμ. του προηγούμενου έτους όταν αυξήθηκε, σε ετήσια βάση, κατά 1% και 6% αντίστοιχα λόγω επεκτατικής οικονομικής πολιτικής (αύξηση χορηγήσεων, αποκλιμάκωση του παρεμβατικού επιτοκίου) και ενίσχυσης των τουρκικών εξαγωγών, η οποία σε ένα βαθμό οφείλεται στην υποχώρηση της τουρκικής λίρας έναντι των ξένων νομισμάτων,

Η οικονομική ανάπτυξη το τ.ε. αναμένεται αρνητική, καθώς οι συνέπειες από την πανδημία του COVID-19 είναι έκδηλες στην τουρκική οικονομία, με βασικούς κλάδους της, ειδικά στον τομέα των υπηρεσιών (τουρισμός, μεταφορές) να έχουν δεχτεί καίριο πλήγμα.

Σημειώνουμε ότι η εκροή επενδύσεων διατηρείται αμείωτη, ενώ ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης έχει λάβει φρενήρεις ρυθμούς, ως μια έσχατη προσπάθεια τόνωσης της οικονομικής δραστηριότητας.

Οι πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις διεθνών Οργανισμών για την ανάπτυξη της τουρκικής Οικονομίας το τρέχον και το επόμενο έτος είναι οι παρακάτω:

έτος	2020	2021
Ευρωπαϊκή Ένωση (Μάιος)	-5,4%	4,4%
ΔΝΤ (Απρίλιος)	-5%	5%
EBRD (Μάιος)	-3,5%	6%

Διμερείς Εμπορικές Σχέσεις

Οι ελληνικές εξαγωγές με προορισμό την Τουρκία σημείωσαν μείωση στο σύνολο τους το 2019, κατά 3%, ανερχόμενες σε 1.973,7 δις Ευρώ. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως, αν εξαιρεθεί η βασική κατηγορία εξαγωγών προς τη γείτονα, τα καύσιμα-πετρελαιοειδή, οι εξαγωγές της χώρας μας εμφάνισαν άνοδο κατά 17%, φθάνοντας σε αξία τα 874,5 εκ. ευρώ από 747 εκ. το 2018, γεγονός που έχει διττή ανάγνωση, καθώς πρωτίστως καταδεικνύει τον περιορισμό της εξάρτησης των εξαγωγών μας από τα καύσιμα-πετρελαιοειδή, και, σε δευτερεύοντα βαθμό, των εμπλουτισμό –και τη διεύρυνση- του μείγματος των εξαγωγών μας προς τη γείτονα χώρα.

Αντίστοιχα, δείχνει να επιταχύνεται η «απεξάρτηση» της τουρκικής οικονομίας από τις ελληνικές εξαγωγές καυσίμων-πετρελαιοειδών, όπως είχε με πολλαπλές αναφορές προβλέψει το Γραφείο μας τα παρελθόντα έτη, ενώ διευρύνονται παράλληλα οι συναφείς τουρκικές εξαγωγές με προορισμό την Ελλάδα (+37,2% το 2019).

Η Τουρκία συνεχίζει να αποτελεί βασικό προορισμό για τα ελληνικά προϊόντα, αποτελώντας τον τρίτο σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της χώρας μας, με τις εξαγωγές προς τη γείτονα χώρα να αντιπροσωπεύουν το 5,9% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών (2019), καταγράφοντας πάντως ελαφρά πτώση 0,3% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (6,2% το 2018). Το αντίστοιχο ποσοστό για την Τουρκία, δηλαδή η αναλογία των τουρκικών εξαγωγών με προορισμό τη χώρα μας επί του συνόλου των τουρκικών εξαγωγών, είναι σχετικά περιορισμένο.

Έτος	2017	2018	2019	Μεταβολή 2017/18	Μεταβολή 2018/19
ΕΛΛ. Εξαγωγές	1.952,6	2.035,4	1.973,7	4,3%	-3%
<i>Εκ των οποίων πετρελαιοειδή</i>	1.073	1.289	1.099,2	20,1%	-14,7%
<i>Ελλ. Εξαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή</i>	879	747	874,5	-15%	17%
ΕΛΛ. Εισαγωγές	1.428,7	1.847,7	1.943,3	28,9%	5,17%
<i>Εκ των οποίων πετρελαιοειδή</i>	173	260	357,1	50,1%	37,20%
<i>Ελλ. Εισαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή</i>	1.260	1.587,847	1.586,2	26%	-0,05%
Ισοζύγιο	523,9	187,7	30,4	-63,7%	-83,80%
<i>Ισοζύγιο χωρίς πετρελαιοειδή</i>	-381	-840,7	-711,7	120,4%	-15,27%
Όγκος Εμπορίου	3.381,3	3.883,1	3.917	14,7%	0,87%
<i>Όγκος Εμπορίου χωρίς πετρελαιοειδή</i>	2.139	2.334,7	2.460,7	9,1%	5,39%

Ελληνικές εξαγωγές στην Τουρκία το 2019

Τα βασικότερα εξαγωγίμα προϊόντα από την Ελλάδα που απορροφά η Τουρκία, , μετά τα πετρελαιοειδή, είναι το βαμβάκι, βιομηχανικά προϊόντα πλαστικών, χαλκοσωλήνες, καθώς και μηχανολογικός και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός. Εντυπωσιακή άνοδο (από 97 σε 256 εκ. ευρώ, +164%) σημείωσαν οι εξαγωγές βάμβακος.

Εξακολουθεί, πάντως, να είναι περιορισμένη η συμμετοχή των τροφίμων, η οποία ανέρχεται σε ποσοστό περίπου 7% επί του συνόλου των εξαγωγών.

Δασμολογική κλάση	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΞΙΑ ΣΕ εκ. ΕΥΡΩ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΙΛΑ
271019	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά	692.395.279	1.309.636.232
271012	Ελαφρά λάδια και παρασκευάσματα	396.296.903	704.092.860
520100	Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο	256.123.547	177.364.266
390210	Πολυπροπυλένιο σε αρχικές μορφές	82.938.694	78.000.909
847130	Αυτόματες μηχανές επεξεργασίας δεδομένων	48.538.423	412.283
741110	Σωλήνες από καθαρισμένο χαλκό	26.044.595	3.953.462
760691	Ελάσματα και ταινίες, με πάχος > 0,2 mm	18.656.349	7.907.855
100630	Ρύζι μισολευκασμένο ή λευκασμένο	17.712.671	31.607.450
760612	Ελάσματα και ταινίες σε σχήμα τετράγωνο	17.400.261	6.650.775
710813	Χρυσός, σε ημικατεργασμένη μορφή	15.962.717	660
100119	Σιτάρι και σμιγάδι	13.261.383	54.120.030
760711	Φύλλα και λεπτές ταινίες, από αργίλιο	12.802.553	3.809.045
240220	Τσιγάρα που περιέχουν καπνό	11.888.639	768.306
711319	Κοσμήματα και μέρη αυτών	11.290.568	122

Εισαγωγές από την Τουρκία το 2019

Οι εισαγωγές από την Τουρκία ανήλθαν το 2019 στο ποσό των 1,94 δισ. ευρώ, σημειώνοντας μικρή αύξηση, κατά 5,17%.

Τα κυριότερα προϊόντα που εισάγει η χώρα μας περιλαμβάνουν φυσικό αέριο, ορυκτέλαια, οχήματα, ηλεκτρικές συσκευές και ψάρια ιχθυοκαλλιέργειας,

Δασμολογική Κλάση	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΞΙΑ ΣΕ εκ. ΕΥΡΩ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΙΛΑ
271121	Φυσικό Αέριο	197.989.870	536.633.345
271019	Λάδια από πετρέλαιο ή ασφαλτούχα ορυκτά	138.246.627	247.965.624
850300	Ηλ. Κινητήρες, ηλ. γεννήτριες, συγκροτήματα παραγωγής ηλ. ρεύματος	35.074.454	10.633.638
721049	Πλατέα προϊόντα έλασης	34.532.531	58.358.494
852872	Τηλεοπτικοί δέκτες κ οθόνες	32.708.588	1.775.376
870323	Επιβατικά αυτοκίνητα, κυλινδρισμού >= 1.500 κ. εκ.	30.616.374	2.935.955
480300	Χαρτί καθαριότητας	29.776.928	29.770.484
030285	Ψάρια ιχθυοκαλλιέργειας (Σπαρίδες)	27.225.034	7.903.069
870321	Επιβατικά αυτοκίνητα, με κυλινδρισμό <= 1.000 cm	26.928.481	3.967.039
851660	Φούρνοι, κουζίνες, θερμαντικές εστίες	25.771.082	6.449.066
841810	Συνδυασμοί ψυγείων και καταψυκτών	25.307.270	6.545.660
870322	Επιβατικά αυτοκίνητα, με κυλινδρισμό > 1.000 cm έως 1.500 cm	23.960.902	3.289.874
600622	Πλεκτά υφάσματα, βαμμένα	22.683.236	4.855.835
870210	Αυτοκίνητα οχήματα για τη μεταφορά >= 10 προσώπων	21.336.389	1.587.382

Το συνολικό διμερές εμπορικό ισοζύγιο είναι σχεδόν ισοσκελισμένο, με το σημαντικό πλεόνασμα υπέρ των ελληνικών εξαγωγών τα προηγούμενα έτη –το οποίο είχε σαν αιτία τις εκτεταμένες εξαγωγές πετρελαιοειδών/καυσίμων- να εξανεμίζεται, περιοριζόμενο πλέον σε μόλις 30,4 εκ. ευρώ (-83,7% σε σχέση με το 2018). Χωρίς τη συμπερίληψη πετρελαιοειδών/καυσίμων, το εμπορικό έλλειμμα της χώρας μας έναντι της Τουρκίας ανέρχεται σε 711 εκ. ευρώ, μειωμένο πάντως κατά 15,27% σε σχέση με το 2018.

Επισημαίνεται, πάντως, ότι ο όγκος του διμερούς εμπορίου των δύο χωρών ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό την πορεία της τουρκικής οικονομίας, καθώς ενώ αυξήθηκε το 2017 κατά 24,2%, από 2,73 δισ. ευρώ σε 3,38 δισ. ευρώ, έκτοτε ο ρυθμός αύξησης βαίνει σταθερά μειούμενος, φθάνοντας τα 3,917 δισ ευρώ το παρελθόν έτος (+0.87%).

Ε. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

Σχετικά με τις προκηρύξεις δημόσιων διαγωνισμών για έργα τα οποία χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, εκτός από το ότι αναρτώνται υποχρεωτικά στο TED, την ηλεκτρονική έκδοση του «Συμπληρώματος στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (<http://ted.europa.eu>), μπορούν να αναζητηθούν και στην ιστοσελίδα της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τουρκία:

<http://www.avrupa.info.tr/en/check-out-tender-opportunities-853> .

Επίσης, προκηρύξεις μπορούν να αναζητηθούν και στην ειδική ενότητα στην ιστοσελίδα της αρμόδιας τουρκικής Υπηρεσίας Central Finance and Contracts Unit (CFCU): <http://www.cfcu.gov.tr/tenders>

Προκηρύξεις για έργα στην Τουρκία, χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης μπορούν να αναζητηθούν : <https://www.ebrd.com/turkey.html>

Πληροφορίες για διαγωνισμούς δημόσιων προμηθειών στην Τουρκία δημοσιεύονται στην ακόλουθη ιστοσελίδα: www.ihale.gov.tr (μόνο στην τουρκική)

ΣΤ. Κλάδοι Ειδικότερου Ενδιαφέροντος

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ – ΤΡΟΦΙΜΑ -- ΠΟΤΑ

Ο τομέας των αγροτικών προϊόντων και των τροφίμων διέπεται από προστατευτισμό ως προς τον εξωτερικό ανταγωνισμό, καθεστώς, είτε μέσω πρακτικών που δυσχεραίνουν τις εισαγωγές είτε μέσω υψηλών δασμών.

Συγκεκριμένα :

- Ο ΦΠΑ για τα περισσότερα τρόφιμα είναι 8% (σε ορισμένες περιπτώσεις 1%).
- Τα διαδικαστικά θέματα όσον αφορά τα πιστοποιητικά εισαγωγής τα αναλαμβάνει εισαγωγέας.
- Λόγω κυρίως των υψηλών δασμών και των ανταγωνιστικών τιμών των τουρκικών προϊόντων υπάρχουν δυσκολίες εξαγωγής για αρκετές κατηγορίες τροφίμων.
- Προϊόντα με θετικές προοπτικές: κακάο, σοκολατοειδή, καφές, κατεψυγμένα-κατεψυγμένης ζύμης, βιολογικά, έτοιμα για μαγείρεμα ή για κατανάλωση τρόφιμα, gourmet, εθνικά προϊόντα, προϊόντα υγιεινής διατροφής.

Οι ελληνικές εξαγωγές τροφίμων είναι περιορισμένες με κυριότερες αυτές των δημητριακών (αλεύρι) (κατ. 10), φρούτα και ξηροί καρποί (κατ. 08), παρασκευάσματα διατροφής (κατ. 20), ενώ αμελητέες είναι οι εξαγωγές ελαιολάδου (κατ. 15), ποτών (κατ. 22) και τυριού (κατ. 04) λόγω των υψηλών δασμών. Σημειώνεται επίσης η προοδευτική μείωση εξαγωγών ψαριών (ιχθυοκαλλιέργειας) κατ. 03.

Τα πιο σημαντικά δασμολογικά και ισοδύναμου αποτελέσματος εμπόδια είναι τα ακόλουθα:

1. Εκτός των επιβληθέντων δασμών προβλέπεται για ορισμένες κατηγορίες αλκοολούχων Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης. Ακόμα και στις περιπτώσεις όπου ο φόρος αυτός είναι μηδενικός προβλέπεται ένα minimum φόρου ανάλογα με το ποσοστό αλκοόλης, στοιχείο το οποίο ανεβάζει σημαντικά την τιμή των αλκοολούχων.
2. Πολιτική μέσω υψηλών φόρων περιορισμού της κατανάλωσης αλκοόλ στην Τουρκία, στοιχείο το οποίο είχε επίπτωση στις εξαγωγές των δικών μας αλκοολούχων

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ

- Οικονομία σε αναπτυξιακή τροχιά
- Ευνοϊκά δημογραφικά στοιχεία, χαμηλός μ.ο. ηλικίας (30,2 έτη), ρυθμός πληθυσμιακής αύξησης 1.34%
- Μετακίνηση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα (92% του συνόλου)
- Περισσότερες απασχολούμενες γυναίκες (26% του εργατικού δυναμικού το 2005, 31% το 2015) και ως εκ τούτου ζήτηση για νέα προϊόντα συσκευασμένα, κατεψυγμένα, έτοιμα φαγητά, βιολογικά,

- Σημαντική αύξηση εισοδήματος –υψηλό ποσοστό νεοπλουτισμού
- Επίδειξη –μιμητικό αποτέλεσμα
- Αυξητική τάση εισόδου νέων προϊόντων και κατανάλωσης ποιοτικών προϊόντων (π.χ βιολογικών, μεσογειακής διατροφής)
- ενίσχυση οργανωμένου λιανεμπορίου-delicatessen
- Αύξηση τουριστικού ρεύματος

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΠΟΤΩΝ

- Βάσει της Συμφωνίας Τελωνειακής Ένωσης Ε.Ε –Τουρκίας, τα αγροτικά προϊόντα προέλευσης Ε.Ε εξαιρούνται της κατάργησης των δασμών. Οι δασμοί, όμως, είναι ιδιαίτερα υψηλοί (σχεδόν αποτρεπτικοί για ορισμένα τρόφιμα και ποτά).
- Υψηλοί δασμοί για κρασί 50%, ελαιόλαδο 31,2%, ελιές 19,5%, μέλι 38,5 %,μαρμελάδες 58,5%,τυριά έως και 180% (φέτα 180%,κεφαλοτύρι 138% ,κεφαλογραβιέρα 138%), αλεύρι σίτου 102,6%, κρασιά 50%, μπαχαρικά 30%,τσάι 145%
- αλκοολούχα: υψηλός Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης(μύρα ΦΕΚ 63%+0,63 τ.λ/λ, κρασιά 5.75τ.λ./λίτρο καθαρού αλκοόλ, ούζο 171 τ.λ./ λίτρο καθαρού αλκοόλ
- ανταγωνιστικά εγχώρια προϊόντα
- διαδικασίες εισαγωγής
- κίνδυνος αντιγραφής προϊόντων

ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

Ο κλάδος **παραγωγής** δομικών υλικών είναι από τους σημαντικότερους στην Τουρκία. Σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης παραγωγών κατασκευαστικών υλικών για το 2019, η εγχώρια αγορά συρρικνώθηκε σημαντικά (-13%), σημειώνοντας κύκλο εργασιών 378 δις ΤΛ. εκ των οποίων 17,59 δις δολ εξαγωγές Η Τουρκία είναι η 10^η μεγαλύτερη χώρα σε εξαγωγές δομικών υλικών.

- Οι πιο σημαντικές της επιδόσεις είναι στην **παραγωγή και στις εξαγωγές**: τσιμέντου, έτοιμου σκυροδέματος, αεριζόμενου σκυροδέματος, σωλήνων από χάλυβα, υαλοπινάκων, υαλοπετασμάτων, κεραμικών υλικών επιχρίσματος, κεραμικών ειδών υγιεινής, δομικών επιχρισμάτων, φυσικών λίθων, ακατέργαστου μαρμάρου – τραβερτίνη, πλαστικών κουφωμάτων παραθύρων, πλαστικών προκατασκευασμένων στοιχείων, δομικών υλικών από αλουμίνιο.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ

- Οι **δαπάνες υγείας (δημόσιες και ιδιωτικές)** στην Τουρκία αντιπροσωπεύουν το 5.1% του ΑΕΠ της χώρας (το μικρότερο ποσοστό μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ), ο αντίστοιχος μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ είναι 8.9%).
- Από τις συνολικές δαπάνες υγείας ποσοστό περίπου 20% αντιπροσωπεύουν οι φαρμακευτικές δαπάνες.
- Ο **κύκλος εργασιών** του φαρμακευτικού κλάδου σημείωσε άνοδο 26,1% το 2018, φθάνοντας σε αξία τα 30,94 δις ΤΛ (στοιχεία 2018).
- Ο εγχώριος φαρμακευτικός κλάδος αριθμεί 35.000 υπαλλήλους, ενώ η παραγωγή καλύπτει πάνω από 11.000 κωδικούς.
- Στην τουρκική αγορά δραστηριοποιούνται περί τις 500 επιχειρήσεις, εκ των οποίων 81 παραγωγικές μονάδες και 11 παραγωγείς πρώτων υλών για τη φαρμακοβιομηχανία.
- Τα **μη συνταγογραφούμενα** (OTC - Over The Counter) καλύπτουν χαμηλό ποσοστό της αγοράς (περίπου 10%).
- Τα βιοτεχνολογικά φάρμακα αντιπροσωπεύουν το 17,4% της αγοράς συνταγογραφούμενων φαρμάκων, με πωλήσεις αξίας 6,1 δις ΤΛ. Αντίστοιχα, τα βιοσυμβατά φάρμακα σημείωσαν πωλήσεις αξίας 434 εκ ΤΛ το 2019, επιτυγχάνοντας ετήσια αύξηση 54,2%.
- Οι εξαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων στο διάστημα 2010-2018 σημείωσαν άνοδο 93,7% φθάνοντας τα 1,04 δις ευρώ σε αξία.

- Καθεστώς εισαγωγών

Τα εισαγόμενα από τις χώρες ΕΕ φάρμακα δεν επιβαρύνονται δασμολογικά.

Τα εισαγόμενα φαρμακευτικά προϊόντα πρέπει να συνοδεύονται από πιστοποιητικό συμμόρφωσης (conformity certificate) του Υπουργείου Υγείας της Τουρκίας.

Επίσης, από το 2010, για τα εισαγόμενα από την ΕΕ φαρμακευτικά προϊόντα η Τουρκία δεν δέχεται τα πιστοποιητικά Ορθής Παραγωγικής Πρακτικής (GMP) τα οποία εκδίδονται από φορείς χωρών της ΕΕ, όπως γινόταν έως τότε. Έκτοτε, για τα εξαγόμενα από χώρες της ΕΕ φαρμακευτικά προϊόντα γίνονται δεκτά από τις τ/ αρχές μόνον πιστοποιητικά τα οποία έχουν εκδοθεί από επίσημους Τούρκους ελεγκτές. Εάν ένα φαρμακευτικό προϊόν δεν διαθέτει τέτοιο πιστοποιητικό δεν μπορεί να πάρει άδεια κυκλοφορίας. Εξαιτίας της πρακτικής αυτής, παρατηρούνται καθυστερήσεις στη διαδικασία εισαγωγής.

Η Τουρκία επίσης έχει ενημερώσει την ΕΕ ότι η δαπάνη για αριθμό εισαγόμενων φαρμάκων, από το 2017, δεν θα καλύπτεται από την κοινωνική ασφάλεια (ενώ θα καλύπτονται τα εγχώριως παραγόμενα), με σκοπό τη στήριξη της εγχώριας παραγωγής. Με το μέτρο αυτό η Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Φαρμακοβιομηχανιών EFPIA υπολογίζει ότι θα αποκλεισθεί το 75% των εισαγόμενων προϊόντων.

ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ

- Ρυθμοί ανάπτυξης αγοράς 10% περίπου ετησίως και το μέγεθός της υπερβαίνει τα 13 δις ΤΛ. Οι εξαγωγές ανήλθαν σε 1,59 δις δολ. ενώ οι εισαγωγές σε 907 εκ. δολ.
- Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται είσοδος ξένων επενδυτών και πολυεθνικών εταιρειών στην τοπική αγορά
- Ανάπτυξη εγχώριας βιομηχανίας αλλά με έντονη εξάρτηση από εισαγόμενες πρώτες ύλες
- Υψηλός ανταγωνισμός αγοράς - οι μεγαλύτερες πολυεθνικές δραστηριοποιούνται και στην τ/ αγορά καλύπτοντας μεγάλο μερίδιο αγοράς
- Παράγοντες ανάπτυξης: ο αυξανόμενος αριθμός των εργαζόμενων γυναικών, η ανάπτυξη αστικών κέντρων, ο νεαρός πληθυσμός, η αλλαγή στα καταναλωτικά πρότυπα/αναζήτηση ποιοτικών-φυσικών προϊόντων, η διάδοση κι επέκταση κέντρων wellness & spa
- Το 1/3 της αγοράς αφορά προϊόντα περιποίησης μαλλιών (61% σαμπουάν, styling). Επίσης, δυναμική παρουσιάζουν προϊόντα ανδρικής περιποίησης, αποτριχωτικά, μακιγιάζ ματιών, κραγιόν, οδοντόπαστες, αποσμητικά, προϊόντα υγιεινής-περιποίησης μωρών
- Ενδιαφέρον για τα φυσικά προϊόντα
- Άνοδος στα αντιηλιακά (ενημέρωση, τουρισμός)
- Ευαισθησία ως προς τη σχέση τιμής/αξίας

Λιανική πώληση

- Αλυσίδες λιανικής καλλυντικών: Sevil Kozmetik, Tekin Acar, Altug Parfumeri, Gratis, επίσης, Body Shop, Clinique, Yves Rocher, L'occitane
- Μεγάλο ποσοστό πωλήσεων πραγματοποιείται στα super market
- Στα φαρμακεία η πώληση δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη

ΠΛΑΣΤΙΚΑ-ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ

Αγορά πλαστικών

- 12.000 εταιρείες το 2014 - 80% MME – περίπου 257 ξένων κεφαλαίων, οι μισές από ΕΕ (Γερμανία, Ολλανδία, ΗΠΑ, Γαλία, Ιταλία)
- Η εγχώρια παραγωγή αντιστοιχεί πλέον σε 3% της παγκόσμιας (2019)
- Κύκλος εργασιών 35 δις δολ, με ετήσιο ρυθμό μεταβολής 12% (2017)
- Ετήσιες εξαγωγές 5 δις δολ. (2017)

- Παραγωγική δυναμικότητα άνω των 9 εκ. τόνων
- Σημαντική εξωτερική εξάρτηση σε πρώτες ύλες. 3,1 δις δολ. η αξία των εισαγωγών το 2017.
- εξαρτάται από εισαγωγές πετροχημικών για την παραγωγή πλαστικών προϊόντων για την εγχώρια αγορά και τις αγορές του εξωτερικού
- η κατανάλωση κατευθύνεται κυρίως προς: υλικά συσκευασίας, κατασκευαστικό τομέα, ηλεκτρικές συσκευές, γεωργία, ένδυση υπόδηση, αυτοκινητοβιομηχανία κ.ά.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ – REAL ESTATE

Ο κατασκευαστικός τομέας είναι από τους κορυφαίους και πλέον δυναμικούς στην τουρκική οικονομία. Αντιπροσωπεύει, σταθερά, το 8.4% του ΑΕΠ της Τουρκίας την τελευταία δεκαετία και απασχολεί 1,8 εκατομμύρια εργαζόμενους, που αντιστοιχούν στο 5.6% του ενεργού τουρκικού πληθυσμού. Μόνο το 2018, ο εν λόγω κλάδος απορρόφησε 5,26 δις ευρώ ξένων επενδύσεων, ποσό που αντιστοιχεί σε 45% των συνολικών εισροών ΑΞΕ για εκείνο το έτος.

Το 2018 πωλήθηκαν περίπου **1,375 εκατ.** κατοικίες (μείωση 2,8% σε σχέση με το 2017). Εξ αυτών 39.663 κατοικίες πωλήθηκαν σε ξένους αγοραστές, σημειώνοντας άνοδο 78,3% εν συγκρίσει με το 2017.

Στις **αιτίες της έντονης δραστηριότητας** του κατασκευαστικού τομέα στην Τουρκία συγκαταλέγονται η οικονομική ανάπτυξη, η αύξηση πληθυσμού και η συνοδευούσα αυτήν μεγάλη τάση αστικοποίησης (νέος πληθυσμός που επιθυμεί να αποκτήσει κατοικία, αύξηση εισοδήματος, προτίμηση για απόκτηση κατοικίας αντί ενοικίασης).

Ο μεγαλύτερος αριθμός πωλήσεων σημειώνεται, όπως είναι αναμενόμενο, στα μεγάλα αστικά κέντρα και κυρίως σε Κων/πολη (17% του συνόλου), Αττάλεια, Άγκυρα (9,5%) και Σμύρνη (5,5%).

Τομείς που παρουσιάζουν μεγάλη κατασκευαστική δραστηριότητα είναι οι χώροι γραφείων (άνοδος 42% μεταξύ 2010-2019) και τα εμπορικά κέντρα (434 σε λειτουργία με 126 εξ αυτών στην Κωνσταντινούπολη).

Σε ό,τι αφορά τα μεγάλα Δημόσια Έργα, εξαιρετικά δημοφιλείς είναι οι κατασκευές μέσω Συμπράξεως Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ- PPP). Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Τουρκία καταλαμβάνει την 3^η θέση παγκοσμίως σε υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ, έχοντας υλοποιήσει πάνω από 220 σχετικές συμβάσεις την παρελθούσα δεκαετία. Συνολικά, την 15-ετία 1990-2015 εκτιμάται ότι η αξία των δημοσίων έργων που κατασκευάστηκαν υπό τη μορφή ΣΔΙΤ ανέρχεται σε 147,14 δις ευρώ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Οι τουρκικές κατασκευαστικές εταιρείες είναι από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως. Ενδεικτικό είναι ότι στον κατάλογο (2018) των **250 μεγαλύτερων κατασκευαστικών εταιρειών, με διεθνή δραστηριότητα**, τον οποίο εκδίδει το περιοδικό Engineering News Record (ENR), περιλαμβάνονται 17 τουρκικές κατασκευαστικές εταιρείες (σημαντικά λιγότερες από τις 44 του καταλόγου του 2017)

Το άνοιγμα των τουρκικών κατασκευαστικών εταιρειών στις ξένες αγορές ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1970 . Η πρώτη χώρα στην οποία οι Τούρκοι εργολάβοι άρχισαν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους ήταν η Λιβύη.

Αργότερα, οι τουρκικές κατασκευαστικές επεκτάθηκαν και σε άλλες αραβικές χώρες όπως το Ιράκ , την Ιορδανία , τη Σαουδική Αραβία , το Κουβέιτ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, την Υεμένη και το Ιράν . Ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 , το 90 % των εκτός Τουρκίας έργων που ανελήφθησαν πραγματοποιήθηκαν στις αραβικές χώρες . Από τις αρχές της δεκαετίας του '80 , οι τουρκικές εταιρείες άρχισαν να δραστηριοποιούνται προς τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Από τη δεκαετία του '90 και μετά επεκτάθηκαν και στις χώρες ΚΑΚ, στην Ανατολική Ευρώπη και την Ασία, αλλά και σε ευρωπαϊκές χώρες και πλέον σε χώρες και της υποσαχάριας Αφρικής (πχ Αιθιοπία, Ανγκόλα).

Τα διεθνή έργα που έχουν εκτελεσθεί από τουρκικές εταιρείες μέχρι τώρα ανέρχονται σε 9300 αξίας 356 δις \$. (πηγή Turkish Contractors Association).

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός συνιστά έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους της οικονομίας στην Τουρκία και μία βασικότερη πηγή εσόδων. Η Τουρκία αποτελεί έναν προορισμό, ο οποίος μπορεί να συνδυάσει πολλές μορφές τουρισμού: θερινό-χειμερινό, πολιτιστικό, θρησκευτικό, γαστρονομικό, ιατρικό, εναλλακτικό. Οι φυσικές δυνατότητές της σε συνδυασμό με εκτεταμένη διαφημιστική καμπάνια τα τελευταία χρόνια και με τις χαμηλές τιμές υπηρεσιών που παρέχει, την έχουν φέρει στις πρώτες θέσεις παγκοσμίως τόσο σε επίπεδο αφίξεων, όσο και εσόδων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του τουρκικού στατιστικού Ινστιτούτου για, οι τουριστικές αφίξεις αυξήθηκαν, το 2019 κατά 13,7% και ανήλθαν σε 51,9 εκατ. έναντι 45,6 εκατ. το 2018 ενώ τα έσοδα αυξήθηκαν κατά 17% και ανήλθαν σε 30,7 δις ευρώ από 26,31 δις ευρώ το προηγούμενο έτος.

Οι διμερείς τουριστικές ροές

Πηγή. Τουρκικό Στατιστικό Ινστιτούτο

	έτος	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Έλληνες τουρίστες στη Τουρκία		807.525	737.562	568.802	595.044	665.351	820.142
	Μεταβολή	14,8%	-8,7%	-22,9%	4,6%	11,8%	23,4%
Τούρκοι τουρίστες στην Ελλάδα		741.037	898.919	785.905	921.262	781.752	783.918
	Μεταβολή	23,7%	21,3%	-12,6%	17,2%	-15,1%	0,96%

ΕΝΕΡΓΕΙΑ-ΑΠΕ

- Καθώς η χώρα γνώρισε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης μετά το 2001, η ζήτηση ενέργειας έχει πολλαπλασιασθεί.. Βασικός καταναλωτής ηλεκτρικής ενέργειας στην Τουρκία είναι η βιομηχανία (μεταλλουργία , χημική βιομηχανία. Μηχανουργία).
- Την προηγούμενη δεκαετία παρατηρήθηκε αύξηση της κατανάλωσης άνθρακα, φυσικού αερίου και σημαντική μείωση της κατανάλωση πετρελαίου. Επίσης, διευρύνεται συνεχώς η χρήση υδροηλεκτρικής ενέργειας, με νέες μονάδες παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας να προστίθενται συνεχώς στις ήδη υπάρχουσες. Η Τουρκία κατέχει μεγάλα λιγνιτικά αποθέματα, τα οποία παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητα.
  - Με την ιδιωτικοποίηση της Toroslar Elektrik, ολοκληρώθηκε στα τέλη Σεπτεμβρίου 2013 το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων 18 δημόσιων επιχειρήσεων στον τομέα της διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.
  - Οι σημαντικότερες ιδιωτικοποιήσεις από τις 18 συνολικά που πραγματοποιήθηκαν, αφορούσαν τις δύο μεγαλύτερες εταιρείες διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στην Τουρκία, την Toroslar Elektrik και την AYEDAŞ, οι οποίες αποκτήθηκαν έναντι 3 δις δολ. από την εταιρεία Enerjisa. Έτσι, η εταιρεία Enerjisa, η οποία ανήκει στον τ/όμιλο Sabanci και τον γερμανικό κολοσσό ενέργειας E.ON. γίνεται πλέον μία απο τις σημαντικότερες εταιρείες της χώρας στον τομέα αυτό.
  - Από τις ΑΠΕ (πλην υδροηλεκτρικών) κυρίως ενισχύθηκε η παραγωγή αιολικής ενέργειας. Η εγκατεστημένη ισχύς από φωτοβολταϊκά συστήματα είναι εξαιρετικά περιορισμένη.

Στο πλαίσιο του πενταετούς προγράμματος 2015-2019 η χώρα έχει ήδη θέσει στόχους για μείωση της εξάρτησης από εισαγωγές ενεργειακών πηγών, διασφάλιση της προσφοράς, των υποδομών και της ομαλής λειτουργίας της Αγοράς, ειδικότερα,

- Αύξηση της παραγωγής ενέργειας από εγχώριες πηγές άνθρακα το 2019 κατά 50% σε σχέση με το 2015 (από 40 σε 60 δις KWH). (Το 2015 η από εγχώριες πηγές άνθρακα παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια αντιπροσώπευε το 14,8% του συνόλου ενώ η εγκατεστημένη ισχύς, 9.437 MW, αντιπροσώπευε το 12,1% του συνόλου).
- Μείωση της παραγωγής ενέργειας από φυσικό αέριο (εισαγόμενο) από 45% του συνόλου το 2015 σε 38% το 2019

Αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος (MW) ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ως ακολούθως,

έτος	2015	2017	2019	Μετ 2019/15
Υδροηλεκτρική	25.000	27.200	32.000	28,0%
Αιολική	5.600	9.500	10.000	78,6%
Γεωθερμική	360	420	700	94,4%
Ηλιακή	300	1.800	3.000	900,0%
Βιομάζα	380	540	700	84,2%

Ο ιστότοπος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας της Τουρκίας είναι: <http://www.emra.org.tr/> και υπάρχει και στην αγγλική. (τηλ. 0090 312 2014001, φαξ. 0090 312 2014050)

Πληροφορίες σχετικά με την αγορά ενέργειας στην Τουρκία μπορεί να βρει κανείς στον εξής ιστότοπο: <http://turkey-electricity.com/page3.html>.

Ζ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Γραφείο ΟΕΥ:

Ελληνικές Αρχές:

Ελληνική Πρεσβεία: Τηλ: 0090 312 4480647, 0090 312 4480387 E-mail: gremb.ank@mfa.gr

Γραφείο ΟΕΥ: Τηλ: 0090 312 4278307/08 E-mail: ecocom-ankara@mfa.gr

Γραφείο Τύπου: Τηλ: 0090 312 4368866 E-mail: greekpress@greekembassy.net

Γενικό Προξενείο Άγκυρας: Τηλ.: 0090 312 4360419

Τουρκικές Αρχές:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ:

Address: Söğütözü Mahallesi 2180 Caddesi no:63 Çankaya, Ankara

Telephone: 0090 312 2047500

Website: <http://www.economy.gov.tr>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ:

Address: Dikmen Caddesi 06450 Çankaya / Ankara

Telephone : 0090 312 4152900

Website: <http://www.maliye.gov.tr>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ:

Address: Dr. Sadık Ahmet Caddesi No:8 06100 Balgat, Ankara

Telephone :: 0090 312 2921000

Website: <http://www.mfa.gov.tr>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ:

Address: Dumlupınar Boulevard No: 151 Eskisehir Yolu 9. Km. 06800 Cankaya , Ankara

Telephone: 0090 312 4491000

Website: <http://www.gtb.gov.tr>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ:

Address: Eskisehir Yolu 9. Km. Lodumlu, Ankara

Telephone: +90 312 2873360

Website: <http://www.tarim.gov.tr>

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ:

Address: Anafartalar Mahallesi İstiklal Caddesi No:10 06050 Ulus Altındağ, Ankara

Telephone: 0090 312 5075000

Website: <http://www.tcmb.gov.tr>

ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ:

Address: Devlet Mahallesi Necatibey Caddesi No:114 06650 Çankaya, ANKARA

Telephone: 0090 312 4100410

Website: <http://www.turkstat.gov.tr>

3. Διεθνείς Οργανισμοί:

WORLD BANK:

Address: Ugur Mumcu Cad. 88, 06700, Ankara

Telephone: 0090 312 4598300

Website: <http://www.worldbank.org/en/country/turkey>

EUROPEAN INVESTMENT BANK:

Address: Ugur Mumcu Caddesi 88, 06700, Ankara

Telephone: 0090 312 4056050

Website: <http://www.eib.org/projects/regions/enlargement/turkey>

EUROPEAN BANK OF RECONSTRUCTION & DEVELOPMENT:

Address: Eskişehir Yolu, Armada İş Merkezi, No:6, Kat:4
Söğütözü, 06520 Ankara

Telephone: 0090 312 2055960

Website: <http://www.ebrd.com/turkey.html>

ORGANIZATION FOR ECONOMIC COOPERATION AND DEVELOPMENT:

Address: Gelir İdaresi Başkanlığı, Eğitim Merkezi, 25 Mart Mahallesi, İstiklal Caddesi No:7, Yenimahalle 06200 Ankara

Telephone: 0090 312 3873277 or 0090 312 3873345

Website: <http://www.oecd.org/turkey>

INTERNATIONAL MONETARY FUND:

Address: Ugur Mumcu Caddesi, No: 88 MNG Binası, Kat 3, A Blok 06700 Gaziosmanpaşa Cankaya, Ankara

Telephone: +903 12 446 5007

Website: <http://www.imf.org/external/country/TUR/>

EUROPEAN UNION:

Address: Uğur Mumcu Caddesi No:88, 06700 Ankara

Telephone: 0090 312 459 8700

Website: <http://avrupa.info.tr/eu-delegation/welcome.html>

Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια και Επιχειρηματικές Ενώσεις:

Φορέας:

Ιστοσελίδα:

Εμπορικό Επιμελητήριο Άγκυρας

<http://www.ato.org.tr>

Βιομηχανικό Επιμελητήριο Άγκυρας

<http://www.aso.org.tr>

Turkish Airlines

<http://www.turkishairlines.com>

Ένωση Επιμελητηρίων και Χρηματιστηρίων Τουρκίας

<http://www.tobb.org.tr>

Ένωση Τουριστικών Πρακτορείων Τουρκίας

<http://www.tursab.org.tr>

Ένωση Κατασκευαστών Τουρκίας

<http://www.tmb.org.tr>

DEIK foreign economic relations board

<http://www.deik.org.tr>

Ένωση Βιομηχανίας και Επιχειρήσεων Τουρκίας

<http://www.tusiad.org.tr>

Ίδρυμα Ερευνών Οικονομικής Πολιτικής Τουρκίας

<http://www.tepav.org.tr/tr/>

Σύνδεσμος Εξαγωγέων Τουρκίας

<http://www.tim.org.tr/tr/default.html>

Ένωση Νέων Επιχειρηματιών Τουρκίας

<http://www.angiad.org.tr/>

Υπηρεσία Στήριξης & Προώθησης Επενδύσεων της

[http://www.invest.gov.tr/en-](http://www.invest.gov.tr/en-US/theagency/Pages/OurServices.aspx)

Τουρκίας – Γραφείο Πρωθυπουργού

[US/theagency/Pages/OurServices.aspx](http://www.invest.gov.tr/en-US/theagency/Pages/OurServices.aspx)

5. Τράπεζες:

Τράπεζα:

Adabank
Akbank
Aktif Yatırım Bankası
Alternatif Bank
Anadolubank
Arap Türk Bankası
BankPozitif
Burgan Bank
Credit Agricole
Denizbank
Deutsche Bank
Diler Yatırım Bankası
Fibabanka
Finansbank
Garanti Bank
GSD Yatırım Bankası
Habib Bank Limited
Halk Bankası
HSBC Bank
İller Bankası
ING Bank
JPMorgan Chase
Merrill Lynch
Nurol Yatırım Bankası
Société Générale
Taib Yatırım Bank
Tekstilbank
The Royal Bank of Scotland
Turkish Bank
Turkland Bank
Türk Ekonomi Bankası
Türk Eximbank
Türkiye İş Bankası
Türkiye Kalkınma Bankası
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
VakıfBank
Yapı ve Kredi Bankası
Ziraat Bankası
Şekerbank

Website:

<http://www.adabank.com.tr>
<http://www.akbank.com>
<http://www.aktifbank.com.tr>
<http://www.abank.com.tr>
<http://www.anadolubank.com.tr>
<http://www.atbank.com.tr>
<http://www.bankpositif.com.tr>
<http://www.burgan.com>
<http://credit-agricole.com>
<http://www.denizbank.com>
<https://www.db.com/turkey>
<http://www.dilerbank.com.tr>
<http://www.fibabanka.com.tr>
<http://www.finansbank.com.tr>
<http://www.garanti.com.tr>
<http://www.gsdbank.com.tr>
<http://www.habibbank.com>
<http://www.halkbank.com.tr>
<http://www.hsbc.com.tr>
<http://www.ilbank.gov.tr>
<http://www.ingbank.com.tr>
<http://www.jpmorgan.com/turkey>
<http://www.ml.com.tr>
<http://www.nurolbank.com.tr>
<http://ww2.sgcib.com/turkey>
<http://www.yatirimbank.com.tr>
<http://www.tekstilbank.com.tr>
<http://www.rbsbank.com.tr>
<http://www.turkishbank.com>
<http://www.tbank.com.tr>
<http://www.teb.com.tr>
<http://www.eximbank.gov.tr>
<http://www.isbank.com.tr>
<http://www.tkb.com.tr>
<http://www.tskb.com.tr>
<http://www.vakifbank.com.tr>
<http://www.yapikredi.com.tr>
<http://www.ziraat.com.tr>
<http://www.sekerbank.com.tr>

6. Ξενοδοχεία:

Ξενοδοχεία:	E-mails:
JW MARIOTT HOTEL ANKARA	zeynel@ozdogan.com.tr
SWISSOTEL ANKARA	ankara@swissotel.com
RAMADA PLAZA ANKARA	kemal Erdogan@oz.com.tr
CROWNE PLAZA HOTEL ANKARA	akaragulle@cpankara.com.tr
ANKARA HILTON SA	sibel.gurel@hilton.com
SHERATON HOTEL ANKARA	figen.alsirt@nurol.com.tr
RIXOS GRAND HOTEL ANKARA	grandankara@rixos.com
BILKENT HOTEL ANKARA	r.ulas@bilkentotel.com.tr

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΑΓΚΥΡΑΣ:**

Δ/ΝΣΗ: Yunanistan Buyukelciligi, Ekonomi ve Ticaret Ofisi,
Zia-Ur Rahman Cad. 9-11, TR-06700 G.O.P. Cankaya, Ankara, TURKIYE

ΤΗΛ.: 0090 312 4278307-8

FAX: 0090 3124278374

E-MAIL: ecocom-ankara@mfa.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οι κυριότερες πόλεις της Τουρκίας (πλην Άγκυρας και Κων/πολης) και το αντίστοιχο επιχειρηματικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν για δυνητικούς εξαγωγείς και επενδυτές

ΠΟΛΕΙΣ	ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Σμύρνη	Τουρισμός, αυτοκινητοβιομηχανία, βιομηχανία χημικών, ΑΠΕ, ICT, Αγροτική παραγωγή (βαμβάκι, φρούτα, ελιές, ελαιόλαδο), Καπνά, Τρόφιμα-Ποτά, Σιδηρομεταλλεύματα, Υφασματοβιομηχανίες	Η Σμύρνη συνιστά: 1. Το δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο της χώρας 2. Κέντρο παραγωγής του 9,3% της συνολικής τουρκικής βιομηχανικής παραγωγής 3. Κέντρο δραστηριοποίησης 1600 περίπου διεθνών βιομηχανιών και επιχειρήσεων 4. Έδρα 4000 εξαγωγικών εταιριών 5. χώρο δύο Ελεύθερων Ζωνών και 7 ενεργών Βιομηχανικών Ζωνών, 4 εμπορικών λιμένων και μιας Βιομηχανικής Τεχνολογικής Ζώνης
Προύσα	Αυτοκινητοβιομηχανία, υφάσματα, τρόφιμα (γάλα, αναψυκτικά), συσκευασίες, χειμερινός τουρισμός, θερμά λουτρά	1. Μεγάλες βιομηχανίες όπως FIAT, Renault CocaCola, Bosch, Pepsi, Sütas κλπ είναι χρόνια εγκατεστημένες στην Προύσα 2. Έδρα του Bursa International Textiles&Trade Center
Αδανα	Αγροτικά προϊόντα (βαμβάκι, σταφύλι, καλαμπόκι, αλεύρι, σόγια), επεξεργασία δερμάτων και υφασμάτων, βιομηχανίες παραγωγής φυτικών ελαίων και μαργαρίνης, συνεδριακός τουρισμός,	1. Μεγάλα Συνεδριακά Κέντρα (TÜYAP Exhibition and Congress Centre, Alper Akinoğlu Congress Center) 2. Στα Αδανα είναι εγκατεστημένη η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή εταιρία επεξεργασίας πολυεστέρα Advansa Sasa S.A
Γκαζιάντεπ	Ελαιόλαδο, Αγροτικά προϊόντα (φυστίκια), Επεξεργασμένα χαλιά, Τουρισμός, τοπικά παραδοσιακά προϊόντα (χάλκινα διακοσμητικά και σανδάλια)	Στο Γκαζιάντεπ βρίσκεται η μεγαλύτερη οργανωμένη βιομηχανική περιοχή στην Τουρκία
Ικόνιο	Εξαρτήματα αυτοκινήτων, αγροτικά μηχανήματα, πλαστικά, αγροτικά προϊόντα, έπιπλα, αλευρόμυλοι	
Αττάλεια	Τουρισμός (θερινός, χειμερινός, μουσειακός, αθλητικός κλπ) Αγροτικά προϊόντα (βαμβάκι, ελιές, ελαιόλαδο, μπανάνες, φρέσκα λαχανικά) κατασκευή πολυτελών yacht, ναυπήγηση, κατασκευή φωτιστικών	1. Το 2012 η Αττάλεια συγκαταλέχθηκε στους 5 σημαντικότερους προορισμούς παγκοσμίως (βάσει επισκεψιμότητας) από την UNWTO (United Nations World Tourism Organization) 2. Από το 2000 υπάρχει στην Αττάλεια ελεύθερη ζώνη κατασκευής yachts
Μερσίνα	Ναυτιλία, μηχανήματα (αποθήκευση,	Το 1986 δημιουργήθηκε στη Μερσίνα

	παραγωγή, συναρμολόγηση-αποσυναρμολόγηση), εκθεσιακός τουρισμός	η πρώτη Ελεύθερη Οικονομική Ζώνη στην Τουρκία
Εσκίσεχίρ	Βιομηχανία φορτηγών, μηχανήματα, κατασκευή σιδηροδρόμων, ηλεκτρονικά, μηχανές αεροσκαφών, αγροτικά μηχανήματα, βιομηχανίες επεξεργασίας ζάχαρης, τσιμέντο, χημικά προϊόντα, τρόφιμα (μπισκότα, σοκολάτες, γλυκά), κεραμοβιομηχανία, επεξεργασία ορυκτών πρώτων υλών για την κατασκευή διακοσμητικών(Meerschaum)	
Σαμψούντα	Ιατρικά προϊόντα, έπιπλα, καπνά, χημική βιομηχανία, ναυτιλία (σύνδεση με Νοβοροσισκ), αγροτικά προϊόντα, εξαρτήματα αυτοκινήτων	
Ερζερούμ	Χειμερινός τουρισμός (σκι στο όρος Palandöken), λιθοκατασκευές (κοσμήματα και διακοσμητικά από πέτρα Oltu)	Τελικό σημείο του αγωγού BTE (Baku-Tbilisi-Erzurum)
Καραμάνμαράς	Βιομηχανία υφασμάτων, παγωτό	Τέσσερις από τις μεγαλύτερες υφασματοβιομηχανίες της Τουρκίας (Kipaş, İskur, Arsan Bozkurt) είναι εγκατεστημένες στην πόλη. Εκεί δραστηριοποιούνται επίσης οι American Eagle και Aeropostale
Κιουτάχεια	Ορυχεία λιγνίτη, βιομηχανία κατασκευής τούβλων, επεξεργασίας ζάχαρης, νιτρικού οξέως, επεξεργασία ορυκτών πρώτων υλών για την κατασκευή διακοσμητικών(Meerschaum), αγροτικά προϊόντα (φρούτα, δημητριακά)	
Τραπεζούντα	Αγροτικά προϊόντα (τσάι, φουντούκια, φρούτα), ξυλεία, κτηνοτροφία, αλιεία, παραγωγή γάλακτος, μέλι, αυγά, παρασκευή τσιμέντου, δομικά υλικά, προϊόντα από μέταλλο, ασήμι, χρυσό, χαλκό και γυαλί, παρασκευή ιατρικών προϊόντων	Η Τραπεζούντα καλύπτει το 20% των συνολικών αναγκών της χώρας σε αλιεία (Στον δε Ευξεινο αλιεύεται το 75% των ψαριών της αλιευτικής παραγωγής της Τουρκίας)
Αδριανούπολη	Αγροτικά προϊόντα (πεπόνια, καρπούζια, καλαμπόκι, ζάχαρη, τομάτες, μελιτζάνες, σταφύλια), αλιεία, κτηνοτροφία, κυνήγι τουρισμός	

ΠΗΓΕΣ:

www.turkstat.org.tr

www.invest.gov.tr

<http://www.tobb.org.tr>

<http://www.deik.org.tr/>

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/turkey/>

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113456.pdf

<http://www.tradingeconomics.com/turkey/balance-of-trade>

<http://www.ebrd.com/pages/country/turkey.shtml>

www.epdk.gov.tr (Energy Market Regulatory Authority)

www.rekabet.gov.tr (Competition Authority)

www.bddk.org.tr (Banking Regulation & Supervision Agency)

www.cmb.gov.tr (Capital Markets Board)

www.oib.gov.tr (Privatization Administration)

www.btk.gov.tr (Information & Communication Technologies Authority)